

Liber quartus

Super specula

Ista decre. punit monachos exeuntes sua monasteria ad studendum legē siue phisicā et dicit eoislo p̄dcōs mōchos forē excōicatos si infra spaciū duoz mensū nō respuerit. Et extendit p̄dictā p̄stitutōem ad alios seculares p̄latos scilicet archidiaconos decanos plebanos prepositos.

¶ Titulus ne clerici vel monachi li. vi.

Statutum

Istud capitulum dicit q. c. Super specula extra eo. ti. nō extendit ad habitus parochiales ecclās nisi p̄dicte ecclēsie habent sub se capellas in qb' institūtur clerici p̄petui nequeunt ab ip̄is sine causa ratōnabili amoveri et sic fuerint plebanie

¶ Et periculosa

Ista decretalis prohibet religiosis ne ipsi in quocunq; loco siue studio habitū suum dimittant. nec etiaz ad scolas sine licentia suorum p̄latorū se transferant q; si secus fecerint ip̄o facto iniam excommunicationis incurrant. Ite dicit q; doctores qui tales monachos qui sic habitū dimittunt in legibus siue in phisica docere pretendunt in scolis similem excommunicationis penā incurrūt. Notat g. in cetera an apostata sit excommunicatus vel excommunicandus.

¶ Episcopus

Ista decretalis ostēdit quid iuris de prelati temporalē iurisdictionem habentibus. et quomodo eam absq; irregularitate cōmittere possint. Ite

glo. dicit potest quis per aliu; quod non per se. et alle.

¶ Et sic est finis tertii libri

Incipit liber quartus

¶ De sponsalibus et matrimoniis in antiquis

De Francia
Cōsuetudo solennitatu; d̄ substantia mrimoniū nō existit. Vel sic fm panor. Mrimoniū plensu p̄trahit nec inuali dat si p̄suetudo p̄cie nō fuerit. Nō gl. q; tāgit an solēnitas sit de substantia mrimoniū. Et q; nullus absq; iudicio ecclē p̄p̄a sua temeritate debet dimittere vxorem suā et econtra

¶ Preterea

Communi dissensu sponsalia de futuro dissolui possunt. Nota glo. que dicit de conditōne scilicet q; illa que sine conditōne promittuntur sine cōditōe solvuntur. Item dicit q; quis non diligit facilliter contēnit. Ite notat hic abbas d̄ iuramento quando aliquid iuratur et promittitur deo et quandoq; homini zc.

¶ Iuuenis

Nulla ratōe consanguinitatis sponsalia inducunt iusticiā publice honestatis. Vel sic fm panor. Si maior septennio cum proxima septennio in qua malicia supplet etatez sponsalia contrahit ex his orit iusticiis publice honestatis maxime si commisseri tētauerunt. Breui; et cōmuni; sic sumatur fm literam. Si maior septennio duxit in vxorem minorē septenio

De sponsalibus in anti.

et eam traduxit ad domū oritur ex tali contractu publice honestatis iusticia. **Nota** tex. qui dicit q̄ in his q̄ dubia sunt quod certius est extimare debemus. item dicit glo. tene certum et dimitte incertum. item in re dubia certa non potest fieri sententia.

Ad audientiam

Uni fratrum desponsatam alter fratrum habere non potest. **Vel** sic fm Panoz. **Ex** sponsalibus contractis cum cōsanguinea oritur publice honestatis iusticia. **Nota** glo. que dicit q̄ impossibilium nulla est obligatio. **Item** dicit glosa de inutilibus stipulationibus. **Item** q̄ eius quod esse non potest nulla est promissio. **Item** arguit glo. q̄ quis compelli potest ad satisfaciendum de quolibet crimine

De illis autem.

Cum sponsus longo tempore abest petere potest mulier sponsalia celebrari cum alio vel potest mulier cum alio contrahere. **Nota** glo. que dicit q̄ vxor non tenetur sequi sponsum vagabundum. **Notat** hic Abb. vij. casus in quibus sponsalia de futuro ab ecclesia solvuntur. **Item** ponit etiam aliquos casus in quibus ipso iure et sine iudicio ecclesie solvuntur.

De muliere

Qui clarum vult habere responsus debite et clare exprimat mentis intentum. et solet ad hoc allegari qui male querit malum responsus habebit. **Et** dicit lex vt congruus posses habere responsum insere pacti exempluz.

Ex litteris

Cum verba dubia in sponsalibus seu matrimonij ponuntur ad cōmunes

intelligentiā debz recursus haberi.

Nō g. que dicit. non recedenduz fore a significatione verborum nisi cū constiterit testatores aliud voluisse. **Item** non ex opinionibus singulorum sed tm̄ sensu vel usu nomina sūt intelligenda. c. ad audientiam. supra. de decimis

Sponsam alterius.

Nullus consanguineorum potest habere sponsam alterius maxime si est nubili etate proxima. **Et** dicit g. q̄ maxime. ponitur hic cōparative. quia postq̄ sponsa habet. vij. annos tenet sponsalia

Ex parte. f.

Qui promittit mulieri q̄ eam de cetero pro vxore habebit et ei fidem sicut vxori seruabit. eam dimittere nequit nisi fornicationem committat. **Nota** glo. quādo vir vxorem suam potest dimittere et q̄ ipse etiam debz continere

Ex litteris.

Si quis iuravit se dūcturum aliquā in vxorem compellendus est per cen. ecclesi. q̄ adimpleat qd̄ iuravit nisi rationabilis causa subsit. **Nō** gl. in pnc. que tangit de iuramento impuberum quando valet et q̄ non. **Item** dicit glosa q̄ sponsalia debēt eē certa quia in incertam personam nō fit consensus

Non est vobis

Vir hz actionē p̄tra patrem suū ad petendum vxorē suā a patre suo desentam. **Nota** q̄ pro delicto vnus tota prouincia interdicitur. **Item** notat glosa de suspensione iuris cum temporis diffinitioe et q̄ propterea tempore lapsō non indiget quis ab solutione. **Item** dicit q̄ baptisā

Libert quart

mus et penitentia possunt tempore necessitatis ab hereticis recipi

Preterea.

Cum quis vidit alium cum fornicariis suis contrahere dicit ei impedimentum cum prodesse potest denunciare. Vel sic secundum Panorum. Dicitur unius asserentis impedimentum impedit matrimonium contrahendum non iuratum. Ad quod unius confessio in alieno facto nulla est. Item notat Gregorius de confessione asecretis secreta quod propter eam matrimonium impediri non debeat alias legitime contractum esse

Telens.

Inutilia sponsalia prius contracta matrimonium postmodum legitime contractum impedire non possunt. Vel sic. Matrimonium quod non valet impediendo consanguinitate. et secundum quod non valet impediendo voluntate. non prestant impedimentum matrimonio adveniendi de voluntate. Notat Gregorius quod lite pendente in matrimonialibus nihil est innovandum. Item quod non prestat impedimentum quod de iure non sortitur effectum

Cum locum

Cum duo petunt mulierem aliquam in matrimonio mulier est in loco securo sequestranda. Notat textus quod matrimonium solo consensu contrahitur item dicit de metu et de iniuriis nuptiis. Dicit Gregorius quod minor metus excusat feminam quam virum. item tangit Gregorius quod iudex debet partibus locum securum assignare.

Telens

Carnalis copula non que precedit sed que sequitur verum matrimonium facit. Ad Gregorius que dicit quod sit procreare

Comissum

Ante carnalem copulam vir potest religionem intrare non consentiente uxore. Nota Gregorius huius capituli multum notabilem que dicit quod bene facit qui nubere et utrumque expedire hoc casu. sed unum minus alterum maius. item gerens virginatatem. in corde potest in matrimonium consentire

Requisivit

Mulier iurata matrimonium non cogitur adimplere priusquam moneatur secundum Gregorius. Vel sic. Qui iuravit cum aliqua contrahere moneatur debet potius quam compelli. hoc dicit secundum Panorum. Nota Gregorius que dicit quod dicitur iniuratus qui propter voluntariam promissionem urgetur ad promissi solutionem. item propter delictum precepsens quandoque quis compellitur ad matrimonium.

Cum in apostolica.

Tenet matrimonium cum secunda contractum etiam lite penes. ubi subest impedimentum cum prima. Nota Gregorius que tangit de eo qui contraxit matrimonium lite penes. cum alia an valeat

In presentia

Nullo tempore contrahet mulier donec mortuum sciet esse maritum. Nota Gregorius que tangit de quinquennio et dicit qualiter mulier debet diligentiam facere in inquirendo de morte viri sui

Inter opera

Cum meretrice publica que corrigi desiderat matrimonium contrahi potest. Nota Gregorius que dicit quod errantem revocare a via erroris sui est unum genus elemosinarum. item dicit que dicatur meretrice.

De sponsalibus in anti.

Ad id qd

Purgatur violentia si mulier diu cum marito cohabitet. **Nō** gl. que videt tangere qualiter mulier tacite consentit. **Et** ponit argumentuz ad multa de tacito plensu. **Item** dicit effuge cum possis ne plensisse videaris

Sicut ex litteris.

Sponsalia per sequens matrimonium et non per alia sponsalia dissoluntur **fm Ab.** **Vel sic fm Panoz.** Sponsalia de futuro etiam iurata solvuntur per secula sponsalia de presenti non autem per secula de futuro. nota de illo qui promittit factum alteri qd ille promittit se facturuz et curaturuz vt alius hoc faciat. **Item** nōt g. in si. qd in causa matrimoniali super vno articulo de nouo testes producantur.

¶ Cum apud.

Qui veriti non sunt uxores ducere possunt. **Nō** tex. qui dicit qd quis si gnis potest declarare consensum suum. et etiam nota qd solus consensus facit matrimonium. **Notat** g. qd surdus potest postulare. **Item** qd verba quo ad ecclesiam sunt in matrimonio necessaria **ic**

¶ Bilectus filius

Continuo laboras furore hoc est qui non habet dilucida intervalla non contrahit matrimonium. **Nō** gl. qd expedit se de furioso qd et qualia ipse potest facere. et an valz traditio possessionis sibi facta. **Item** dicit qd in istis est initium spectandum. et alij iura

¶ Que fraternitati

Per legitimum consensum contrahit matrimonium inter eos qui tamen loqui possunt debz consensus verbis exprimi. **Nota** glo. que dicit qd fidei

comissum etiam nutu exprimitur. licet quis loqui potest. **Item** dicit qd idem facit signum in muto qd verba in loquente. **Et** sic duo sunt necessaria ad hoc sacramentum matrimonij verba vel signa et consensus.

¶ Qua nos duxit

Qui non consentit si verba ad matrimonium necessaria exprimit non contrahit. quod veruz est in foro penitentiali. secus in foro contentioso cum ecclesia de occultis non iudicat. **Nō** gl. que dicit qd potius considerandum est quid sit factum qd dictum. **Item** qd duo requiruntur ad matrimonium

¶ Cum in tua.

Una grauis persona potest impedire matrimonium contrahendum. **Nō** gl. qd expedit se de fama quid sit et qualiter probari potest. **Item** notat qd scandalum siue psuetudo reddit aliquos inhabiles ad contrahendum matrimonium quod est notandum

¶ Consultationi.

Illegitime apposita vel allegata violentia non excusat. secus autem si legitime allegatur. **Nota** glo. que dicit qd cause matrimoniales sunt permittende iuris peritis. **Item** tangit de metu

¶ Gemma mulier

Pena in sponsalibus apposita non obligat paciscentem. **Vel sic fm Panoz.** In matrimonijs et sponsalibus debz esse libertas. vñ in eis promissio pene non obligat. nota qd stipulatio pene in sponsalibus apposita non tenet. **Sed** arras datas pro sponsalibus perficiendis amittit qui resilit sine iusta causa. sed idem videtur in arra quod in pena

¶ Is qui fidem

Liber quartus

Sponsalia de futuro cū carnali copula subsecuta p̄iudicant m̄rimonio de p̄nti. **Nō** g. q̄ est notabilis et singularis et dicit de multiplici p̄sūptiōe circa m̄rimoniū et de forma et sba.

Si inter

Ex q̄ m̄rimoniū p̄trahitur de p̄nti non p̄t alteri p̄textu m̄rimoniū dissolui. licz p̄ matrimonium sponsalia dissoluitur. **Nō** gl. que dicit q̄ non loquens suū sensum non exprimit et an verba vel signa requirātur ī matrimonio. et ar. de nutuz signo. et ar. pro et contra

Adolescens.

Sponsalia cuz conatu q̄ conat̄ effectum nō habuit nō p̄iudicat sequētī matrimonio de p̄nti. **Nō** gl. q̄ dicit q̄ conat̄ sine effectu non nocet. itē ille dicit dānat̄ q̄ in iure dānat̄ est.

De sponsalibus lib. vi.

Ex sponsalibus.

Ex sponsalibus puris et reitis licz fuerint nulla oritur impedimētū iusticie publice honestatis. et hoc veruz nisi fuerint nulla rōe p̄sens. et illa honestas publice iusticie respicit et dirimit m̄rimoniū cū aliq̄ alia de sāguine vel affinitate p̄mo p̄trahēdū et nō in antea p̄tractū. hoc p̄mo. **S**ecūdo dicit q̄ p̄trahens cum aliq̄ sub p̄ditione si p̄ditione nōdū extante p̄trahat pure cū alia. tenz scdm̄ matrimoniuū licz scda p̄oris fuerit p̄sanguinea. q̄ ī incertis nulla oritur publice ho. iusticia. **V**ide gl. q̄ dicit que sponsalia dicuntur certa et que incerta. **I**tē dicit q̄ dicuntur sponsalia. itē tangit de cō

ditionib⁹ in matrimonio appōsitis item dicit q̄ conditiones tacite non faciūt rē p̄ditionalē

De desponsatiōe ipuberuz

De frateritas

Pater p̄ minori filio sponsalia contrahit s̄ nō p̄ maiore. **Nō** g. q̄ videtur sentire q̄ pater nō p̄t p̄pellē filiū ad p̄trahēdū matrimoniuū cū certa p̄sona s̄ filiam sic. et alle. leges

Ubi non est.

Prohibz canon aliq̄s aū legitimaz etatem m̄rimonialit̄ p̄iūgi nisi forte aliq̄ vrgentissima n̄citate interueniente vtpote p̄ bono pacis hoc fieret **Nō** p̄ bono ius moderari. vñ **P**ater vt seruetur moderamen iuris habet

Puberes.

Apti dicuntur ad matrimoniuū contrahēdū qui generare possunt **Nō** g. q̄ videtur tangere q̄ aliter respicit numer⁹ annorum quo ad matrimoniuū contrahēdū et aliter quo ad tutelam finiendam

Litteras tue

Sponsalia in cunabilis contracta sequēs matrimoniuū etiā cū matre cōtractū non impediūt. **S**ec⁹ si ad septēniū fuerit expectatū. **Nō** g. q̄ tangit q̄liter contrahentes; sponsalia post septēniū videntur consentire. **E**t dicit q̄ iura adaptant se ad ea q̄ frequē fiunt cū illa q̄ frequentius fiunt nisi sp̄cialiter notentur pro neglectis habentur.

Accessit ad

Ut proxime supra. in. c. **L**itteras. vel sic **S**ponsalia nulla ex defectu

De desponsatione impuberum in an. et. vi.

consensus non creant publice honestatis iusticiam. **N**ot gl. huius. c. inter cetera quoniam proles dicuntur legitime et quoniam non. et alle. **I**tem dicitur quod quoniam matrimonium reputatur legitimum et si non sit filij tamen erunt legitimi. et alle. **Et** hoc it.

Continebatur

Marito creditur si dicit se cognovisse uxorem suam. **I**tem ex sponsalibus pertractatis cum impubere maiore septennio oritur publica honestas. **N**ot gl. que dicitur quod in causis matrimonialibus iuramentum calumnie non debet omitti ne aliquid in fraudem fiat. **I**tem not quod quis dicitur etati proximo atque pubertati.

De illis

Sponsalia contrahentes nisi adveniente etate legitima reclamare non possunt. **N**ot glo. que arguit quod impubes de eo quod facit ante pubertatem reclamare non potest. **I**tem not gl. qualiter sponsi sunt cogendi vel simpliciter monendi.

Ad nobis.

Minores matrimonium pertractantes ante annos legitimos separari non possunt. **N**ot gl. que videtur tangere quod matrimonium primo inutile ratihabitione tacita vel expressa potest confirmari. et alle. ad hoc

De illis

Minores apti ad matrimonium ex pertractu matrimonij obligantur nisi violentia intercedat. **N**ot gl. que dicitur quod consensus quoniam precedit etate et hoc quoniam pubertas pervenit etate. **I**tem malicia hic dicitur alibi prudentia.

Attestationes.

Contractus celebratur ante annum. xiiij. nisi carnalis copule ad virum non sufficiunt vendicandum. **N**ot gl. quoniam actori vel reo defertur iuramentum.

Et litteris.

Maior ex sponsalibus a patre contractis non obligatur nisi presentiat in illis. **N**ot quod admissio ad carnalem copulam facit consensum. **I**tem not rex. qui loquitur de minoribus parentum et de mora

Duo pueri

Sponsalia invalida per cohabitationem sequentem validantur et ratificantur et persequens matrimonium dissolvitur. **S** ratificatione constat. quia publice honestatis iusticia fuit pertractata per illa et. **N**ota quod publice honestas iusticia impedit et dirimit matrimonium. **I**tem quod nullus sine iudicio ecclesie debet dimittere uxorem suam quoniam necumque etiam impedimentum sit manifestum. et alle. gl.

Ad dissolvendum.

Contractus matrimonialis qui nullus est accusari non potest. **N**ot quod id de quo agitur primo debet esse in rerum natura antequam de eo agatur nec ante iuris rationem quam persona est querenda. et collegio quod nondum est non datur privilegium. et glo. alle.

Tue nobis

Cum quis contrahit cum minore per verba de presenti sponsalia fingitur pertractasse. **N**ot gl. que dicitur quod modis et per que fit subarratio et subarratio data presumitur matrimonium nisi probetur contrarium. **I**tem hic prudentia dicitur carnalis concupiscentia

De desponsatione impuberum. li. vi.

Si infantes

Si infantes invicem vel unus maior septennio et alter minor vel parentes

Liber quartus

pro eis sponsalia contraxerint non valent sponsalia nec oritur ex eis pu. ho. iustitia nisi facti maiores presenserint. idem si pubes et impubes vel duo impuberes proximi pubertati contraxerint per verba de presenti nisi carnalis copula interuenierit etc. oritur tamen ex predictis pu. ho. iustitia. Item ex sponsalibus que parentes pro filiis puberibus contraxerint si ipsi filii presenserint tacite vel expresse et si presentes fuerint non contradixerint obligantur filii et ex eis oritur pu. ho. iustitia. Idem est si filii absentes et etiam ignorantes predicta sponsalia cum sciuerint ratum habuerint. et ex sponsalibus aliter per parentes tractis filii non obligantur.

¶ De clandestino desponsatione.

Si quis desponsat aliquam mulierem claustrum et ipsa negauerit viro incubatur perbatio. Non ergo que est notabilis et docet quando vir aut mulier negat desponsationem cui incubatur perbatio. Item quod idem dicitur de viro quod de muliere. et dicitur ille vir qui stat pro matrimonio.

¶ Quod nobis

Clandestina matrimonia recipit ecclesia si pertrahentes ea voluerint publicare. non ergo que dicit quod ecclesia non iudicat de occultis. Item notandum quando presumitur perbationem vel concubinatorem etc.

¶ Cum inhibitione.

Ista decretalis prohibet clandestina coniugia et quod sacerdotes ipsis interesse non debent. sed cum matrimonia sunt contrahenda debent primo in ecclesia publicari cum terminis prepetebus infra quos presentia impedimenta si que sunt publicari.

Et sacerdotes etiam debent super impedimenti iustitiam investigare. et si pertraherentur fiat ponit penam. Non ergo quod tripliciter dicitur matrimonium clandestinum etc.

¶ De sponsa duorum

¶ De duobus.

Sponsalia de futuro solvuntur per se que sunt matrimonium non sponsalia de presenti. Non hic ergo de presentia trium annorum. Item notandum gl. de permissione si permittas me rem tecum habere quod dicitur intelligi de honesto coitu. quia potest videri hoc. Ratio est in glo.

¶ Accepisti

ducens uxorem alteri eam dimittit dicitur. Non ergo que videtur tangere et dicere quod sit carens et vnde dicitur scilicet a carentia quia carens est carentia hominum vel cibariorum.

¶ Licet preter

per ista verba pertrahitur matrimonium de presenti. ego accipio te in mea et ego accipio te in meum. et illud quod dicitur de viro idem intelligendum est de muliere.

¶ Tua fraternitas

Et qui appellat in causa matrimonii alii interdici debet ne aliud matrimonium lite pendente pertrahat et si contraxerit matrimonium separatur. Nota ergo qualiter procedendum sit in causa matrimoniali quando matrimonium celebratum est app. pen. et contra interdictum ecclesie

¶ Tuas dudum

Quoniam eadem pertrahit per verba de presenti cum pluribus primo desponsanti non primo agnoscanti ea dicitur adiudicari. Non ergo que tangit de modo possessionis et arguit pro et contra.

De cōditōibus appositis in anti.

Titulus de cōditōib⁹ appositis.

Quicumqz

Qui despōsauerit aliquā sub p̄ditōe turpi frāgat p̄ditōz z ip̄am in spōsaz ducat. h. d. Itē dicit g. q. hoc verū sit dummodo sit conditio q̄ non sit contra naturam m̄rimoniij qd̄ in glo. amplius deducitur

Cum sit propriū

Sub cōditōe vt aliq̄s fiat monach⁹ potest manumitti z hāc p̄ditōz semel acceptata ampli⁹ nō rennuīt acceptator **Nota glo. hic de conditōne zc**

Be illis

Qui sub conditōe honesta contraxit nō tenet nisi cōditio adimpleat. **Nō g. q̄ dicit q̄ p̄ditio statim dz̄ adijci et nō ex interuallo. et alle. ad hoc iura.**

Utrum

Donatio facta ecclē sub p̄ditōe p̄ donatorē reuocari non potest nisi forte sub tali p̄ditōe sit donatio facta qua cessante debeat reuocari **Notat glo. dz̄am inter donatōem sub cōditōne z sub modo. et sit p̄ si et p̄ ut**

Super eo

Ubi apponit p̄ditio in substātia m̄rimoniij nō tenet m̄rimoniū nisi conditōe extāte ut hic **Bed** ubi apponit in nō substāiali m̄rimoniij p̄ditō cōtractū seu effectū nō suspendit abb. **Nō tex. in fi. q̄ dicit q̄ ille non dicit cōsentus q̄ in alieno arbitrio dependet.**

Per tuas

Ubi q̄s sic p̄trabit z sub hac p̄ditōne si p̄ri meo placuerit si aū p̄ris assensū spōsam cognouerit a p̄ditōe recedit ergo adhuc aliqd̄ ius civile qd̄ d̄ patris p̄sensu seu ei⁹ iussu disponit facit qd̄ ius ita insti. de nup. recitat. naz civilis ratio et naturalis in tunc suadz

ut iustus pentū zc. a cōtrario sensu intelligatis **Nō g. q̄ dicit qd̄ si p̄trabo te cū si te virginē repio Itē p̄tra euz sit interpretatō q̄ testes p̄ducit qd̄ est nō**

Si conditōes

randū
Cōtra naturā cōtract⁹ pactū siue cōditio in m̄rimonio facta siue adiecta viciat m̄rimoniū. s; nō alias inhonestā et turpis **Nō g. q̄ est magistra in materia p̄ditionū Itē dicit q̄ hoc nō p̄bat illud esse qd̄ ab eo p̄t abesse**

Titulus qui clerici vel vouētes.

De diacono

Ep̄s p̄t cū diacono cōtrahēte dispēlare Vel sic fin panoz. **Diaconus vel subdiacon⁹ m̄rimoniū p̄trahere non p̄nt et si cōtraxerint etiā si sint facti irregulares debēt separari** **Nō g. q̄ veia nō dat nisi petēti et correcto Itē nō p̄t q̄s gaudere se correctū nisi doleat se p̄uersum Itē dicit Salomon Qui abscondit peccata sua nō videbit lumen in eternum**

Ex lr̄arum

Si subdiaconus qui cōtraxit ē impedit⁹ nō dispēsat cū eo nisi religionē intrauerit **Nō g. q̄ tāgit qm̄ clerici debēt p̄pelli ad abiurandū suas concubinas vel vxores**

Ademinimus

Simplex votū non dirimit m̄rimoniū p̄tractū. **Nō g. q̄ tāgit d̄ simplici voto Item habit⁹ nō facit monachū**

Consuluit

Solus habit⁹ phibet aliquē cōiugari Vel sic. abiectio vestitū et scapulare aut velamē acceptū tm̄ sine p̄fessione nullum faciūt regularem **Nō gl. q̄ videt tāgere q̄ m̄ktis modis sit p̄fessio.**

Libert quartus

Ceniens

Post votū simplex dispensat ecclā in
mrimonio p̄trahendo **Nō** glo. i. p̄n.
q̄ inter absētes p̄trahi p̄t mrimoniū
Ite dic̄ g. min⁹ malum tolerandū vt
maius vitet. et alle. xxxij. q. ij. c. si qd̄
verius

Cursus

Spōsalib⁹ de futuro et nō d̄ mrimo
nio de p̄nti p̄iudicat simplex votuz.
Nō g. q̄ dic̄ q̄ simplex votū ⁊ solēne
sūt ab int̄o eq̄liter obseruāda ⁊ infr̄i
gens peccat mortaliter. et dicit gl. q̄n̄
votum d̄r solenne vel non

Insinuāte

In manu religiosi factū votū mrimo
niū dirimit iā cōtractū **Nō** g. in v̄bo
supplicatū in p̄n. q̄ dicit q̄ vxor nō ē
petenda a p̄ncipe ⁊ petēs eam depoz
tatōis penā meret̄ **Ite** notat g. q̄n̄ le
uis mer⁹ excusat ⁊ q̄n̄ non **Ite** q̄ per
patientia t̄pis p̄sumitur cōsensus in
ternemisse

Titulus de eo qui duxit in ma trimonium

Propositū

Pollutā in adulterio a se q̄s cogitur
in vxorez ducere q̄ mrimoniū p̄mū
ignorabat **Nota** tex. q̄ dic̄ q̄ nullus
d̄z de dolo suo lucrū reportare cum
dulus et culpa nemī p̄ocinari debet
Item dicit gl. q̄ ignorans nō com̄
mittit adulteriū et filij sunt legitimi.

Significauit

Qui viuente spon̄sa d̄ p̄nti p̄gnoscat
secundā quā sibi desponsauerat eam
vlteri⁹ h̄re nō p̄t i vxorē. **Vel** si vir vi
uente p̄ma vxore legitima cōtrahat cū se
cūda hoc sciēte et eā cognoscat etiaz
mortua p̄ma nō p̄t h̄re secūda ⁊ sec⁹ si

p̄ma legitima nō erat **Nō** g. q̄ tāgit int̄
ē q̄ id̄ qd̄ ab initio non valet ⁊.

Super hoc

Post mortez vxoris non potest adul
ter contrahere cū adultera q̄ in mor
tem p̄oris mariti aliqd̄ fuerit machi
nata **Et** dicit gl. q̄ hoc verbū machi
nata d̄z intelligi cum effectu.

Ex lr̄arum

Qui vxore sua viuente ec̄ p̄f adulter
riū intrusa i mōsteriū p̄trahit cū secū
da et eā p̄gnoscat ec̄ p̄ mortē vxoris
ē sep̄ad⁹ ab ea **Nō** g. sup̄ v̄bo de p̄hen

Cum haberet

p̄ mortez vxoris nō p̄t adulc̄ rema
nere cū adultera cū q̄ p̄ma viuente cō
traxit carnali copula subsecuta. **Nō**
i si. tex. q̄ diuturnitas t̄pis p̄ctm̄ au
get nā tāto grauiora sūt p̄ctā q̄to diu
ti⁹ i infelicē anim̄ p̄seuerat. **Nō** g. q̄ fa
uor filiorū q̄n̄q̄ dispensatiōem indu
cit **Ite** nōt g. vbi filij sūt alendi ⁊ ad
hoc solet allegari **Ite** p̄f p̄t recusare
alere filiū suum iusta de cā

Significasti

Mortua vxore p̄t q̄s p̄trahē cū me
retrice adultera cui p̄ma viuente fidē
nō dederat **Nō** ex tex. et g. q̄ adhēns
q̄s meretrici vxore sua viuente p̄t ex

Ceniens

Pollutam in adulterio a se quis co
gitur in vxorē ducere que mrimoniū
ignorabat. et requiritur hoc casu no
uus cōsensus **Nota** g. q̄ ignorās ad
ulteriū non cōmittit. et alle. ad hoc.

Si quis vxore

Si h̄ns vxorē cū alia contrahit ⁊ vi
uente p̄ma eam cognoscat illā h̄re in
vxorem post mortem p̄ime vxoris
non potest **Nota** gl. que disputat an
et quando voluntas nocet et quādo

De cōiugio leprosoꝝ in anti.

non et de ei⁹ effectu. et alle. 7 remittit

Titulus de cōiugio leprosoꝝ.

¶ Peruenit

Lepra supueniēs ipedit mrimonium cōtrahēdū s; nō dirimit ptractū **Nō** g. q̄ dicit q̄ p̄suetudo h; q̄ leprosi nō debēt alijs hoīb⁹ cohabitare **Itē** nō de vbo diuī⁹ q̄ extēdit ad arbitriū iudicis. **Itē** illud qd̄ dicitur dictum est generaliter est intelligendum.

¶ Quoniam

Coniuges propter lepram separādī non sunt a cōiugio 7 contrahere p̄nt mrimoniū 7 inuicē sibi debitū reddē tenent. h. d. fm panoz. **Nō** glo. q̄ p̄ leprā alē alteꝝ dimittē nō p̄t **Itē** q̄ edictū de mrimonio p̄hibitorium ē.

¶ Literas

Sponsalia de futuro precise nō compellunt ad contrahēdū mrimoniū cum leproso lepra post sponsalia supueniēte. h. d. **Itē** g. dicit q̄ ea q̄ de nouo emergunt auxilio indigent

Titulus de coniugio seruorū.

¶ Bignum

Seruī inter se p̄nt mrimoniū p̄trahē **Nō** gl. q̄ videt̄ facere d̄rām inē sacra mēta q̄ p̄ficiūtur cā suscipiētis. et ab istis serui nō p̄hibent. sec⁹ in sacramēto ordinis qz seruus ordinari nō potest sine licentiā d̄ni

¶ Proposuit

Nō tenz mrimoniū q̄ liber cū ancilla p̄traxit ignorāter nisi p̄sentiat postq̄ sibi hoc p̄stiterit **Nō** g. q̄ dicit q̄ erroꝝ p̄ditōnis ipedit mrimoniū **Itē** cullibet referēti nō ē credendū **Itē** notat q̄ titubans p̄ ignorāte habendus ē.

¶ Licet

Si fm p̄suetudinē t̄re fili⁹ p̄ditōz patris sequit̄ sufficit ei quo ad mrimoniū p̄tractū cū libera q̄ p̄f̄ el⁹ decennio fuit i possessiōe libertatis **Nota** glo. que t̄git de favore libertatis

¶ Ad nrām

Qui sepatur ab vxore p̄pter seruientē potest libere ad statim cum alia contrahere **Nota** glo. q̄ dicit q̄ errantis consensus nullus est. **Item** ar. glo. q̄ hoc casu mrimoniū qd̄ nulluz est tractu t̄pis confirmatur **Item** querit g. qd̄ si ancilla manumittitur ē

Titulus de natis ex libero v̄tre

¶ Indecens esse

Filij geiti ex libera siue ex liberta manumissa ab eccl̄a liberi d̄nt iudicari. **Nota** g. q̄ dicit q̄ istud fallit i casib⁹. **Itē** inter cetera arguit glo. q̄ vnū instrumentum p̄ aliud potest reprobari. **Item** arguit q̄ non debeo hoc facere a quo teneor aliū p̄hibere 7 q̄ defendere tenet̄ non dz̄ me impugnare

Titulus de cognatōne spūali

¶ Utrum autem

Filij duorum compatrū p̄nt mrimonialiter copulari. excepta illa p̄sona p̄ quā compaternitas est contracta. **Nota** gl. q̄ dicit de scandalo qd̄ vitā dū est in mrimonio cōtrahendo **Itē** quos deus coniunxit ē.

¶ Si vir vel mulier

Nō sepat̄ ab vxore in arte⁹ si filiū vtri usq̄ suscipiat de sacro fonte **Nō** ter. q̄ dicit q̄ fraus 7 dolus nemini dz̄ patrocinari. querit gl. ane alter p̄t exigere debitum hoc casu

Liber quartus

Super eo

Filij duoz ppatrū infiml nō ptabūt p quoz alter vel vtrūqz deventuz est ad ppaternitatē In alijs ipa p̄suetudo attēdit Nō gl. q̄ dicit de dissimulatioe ⁊ q̄ ille q̄ tacet non p̄sentit neqz negat Itē dicit gl. q̄ multa p̄pter sc̄a dolum q̄qz omittuntur

Adartinus

Post consummatōem matrimonij alius quis coniugū nō facit sibi filiū vel ppatrē vel comatrem quin facit euz alteri coniugi filiū vel ppatrē Notat glo. de vnione carnis ⁊ spūs ⁊c

Contracto

In his q̄ p̄cedūt baptismuz nō cōtrahit ppaternitas ad dirimēdū mrimoniū efficac Nō g. q̄ arguit an p̄ cathecismū cōtrahit affinitas vel ppaternitas impediens matrimonium

Geniens

Matrimonij cū cōmatre cōtractum separatur Nota gl. que exp̄sse videtur sentire idē si cōmater fuisse facta tenēdo puerū in cathecismo et etiā in cōfirmatōe. et alle. c. s. proximum

Quanos

Filius carnalis an cōpaternitatē genitus filiā spūales patris sui habere non potest in vxorem. Nota gl. que exponit filiam spūalem sc̄z per quoz compaternitas est contracta.

Ex literis

Nō tenet mrimoniū ptractū inter filij carnalē et eā quā p̄ su^o manibus suis baptisauit qz d̄ p̄sona suscipiēte loquūtur alie decretales supra. Nō glo. q̄ t̄gīt an vir et vxor simul p̄nt filij de fonte suscipere Item. quid d̄ filia in penitencia recepta

Titulus de cognatione spiritali li. vi.

Medum

Ista decretalis ponit personas inter quas contrahitur compaternitas in baptismo Et dicit idē fore in confirmatione Nota g. q̄ tangit de cōcubina et est magistra in hac materia cōpaternitatis in baptismo.

Per cathecismum

Per cathecismū qui p̄cedit baptismū impeditur mrimoniū contrahendū sed non dirimit contractū Nota tex. qui dicit quod vix sit sit. Itē dicit q̄ cathecism^o idē ē q̄ instructio.

Quamuis

Si plures leuāt plem d̄ sōte q̄ duo vel tres inter omnes sic leuātes ⁊ parentes leuati oritur cōpaternitas Et dicendū est de cōfirmatōe idē q̄ de baptismo ⁊c.

Titulus de cognatione legali.

Siqua

Inter carnales et legales filios non potest esse mrimoniū adoptione durante Nota glo. que ponit oram inter arrogatōem et adoptōem. Item q̄ arrogatō sit principis auctoritate s̄ adoptio sit p̄ quemlibet ingrātum

Titulus de eo qui cognouit con sanguineam vxoris sue

Siquis

Et potest totus titulus sic summari. Affinitas superueniens rūpit sponsalia de futuro sed nō soluit matrimonium de presenti Sz istud. c. summar

De eo qui cognouit uxorē suā in anti.

hoc modo fm panoz. **A**ffinitas sup-
ueniens post mrimoniū contractum
non soluit mrimoniū sed exactōnem
debiti impedit et crimen incestus in-
habilitatis quem ad mrimoniū con-
trahendum. h. d. **N**ota gl. q̄ videt̄ tā-
gere cām huius dicti scz ppter incestū

Clemens

Affinitas supueniens etiā p illicitum
coitum dissoluit sponsalia de futuro
sed non mrimoniū et incestuosus con-
trahere nō p̄t. h. d. fm panoz. **N**ota
gl. que ponit argumentū q̄ qñq̄ suffi-
cicit aliquid inchoare licet et si nōdū
sit completum. et allegat inra

CBe illo

Dictum vnus mrimoniū non soluit
Uel sic. cognitā a fr̄e frater nō potest
habere. **N**ota gl. que dicit q̄ hoc cas-
u sola confessio non preiudicat etiā
si rumor vicinie cōsentiret. et allegat
c. super eo. 2c.

Transmisit

Incestus subsequens mrimoniū non
dissoluit. **N**ota tex. qui dicit tāq̄ car-
nis rediens ad vomitū **I**tem dicit g.
q̄ incestus nō impedit quomin⁹ mri-
moniū sit legitimū. et alle. licet p̄tra-
here nō debeāt sicut votū simplex 2c

CSuper eo

Nō credit̄ piugib⁹ et rumori vicinie
q̄ affinitas p̄cesserit mrimoniū et idō
sepent̄ **N**ota g. que tangit qñ statur
confessione et quando non. **I**tem tā-
git de fama et rumore

Discretionem

Affinitas supueniēs sponsalia d̄ pre-
senti non dissoluit. **N**ota tex. q̄ dicit
q̄ mrimoniū nō semp̄ sepatur prop̄
adulterium qz talis separatio potest
legitima exceptione impediri. **I**tem

dicit q̄ sine culpa non debet q̄s p̄ua-
ri iure suo. **I**tem notat glo. q̄ vir d̄z
vxoem docere bonos mores

CFraternitati

Dissoluit mrimoniū contractū cū
illa cui⁹ consanguineā scz sorozē licet
nondū septennē mibi ante desponsa-
tam extraordinarie pollui **N**ota hic
abbatem q̄ tangit hic notabile v̄bu3
de commixtione viri et mulieris et d̄
emissione seminis 2c

VEx literis

Affinitas supueniens sp̄salib⁹ de fu-
turo rumpit ea. **N**ota glo. que dicit
q̄ incestus magis punitur q̄ adulte-
rium et an hoc verum sit vide g. **I**te
propter lapsū carnis quādoq̄ disp̄-
satur.

CClemens ad

Qui cognouit sorozē sponse sue quā
etiā carnaliter cognouit monend⁹
ē atqz etiā inducend⁹ vt abstineat ab
vtraqz **N**ota tex. q̄ tangit de illo qui
reversus ad cor fatetur delictum suū
an sit audiendus

Vue fraternitatis

Si vir cognoscit sorozem vxoris sue
nō propter hoc sepatur mrimoniū
contractū de p̄nti Uel sic fm panoz.
Affinitas supueniēs nō dissoluit ma-
trimoniū **N**ota tex. in fine q̄ dicit q̄
affinitas post mrimoniū inique cō-
tracta illi nocere non debet qui iniq̄-
tatis particeps nō est

CJordane

Si quis post sponsalia d̄ futuro sp̄-
sam cognoscat affinitas etiā cum ma-
tre subsequens mrimoniū non dis-
soluit. **N**otat glo. q̄ quis sine culpa
non d̄z p̄uari iure suo **I**tem notat
de incestu et adulterio 2c

De frigidis et maleficiatis in an.

consanguinitatis vel affinitatis prohibito vel euz moniali excōicat^o est ipso iure et publicari dicitur vitari. Idē in professo et p̄fessa vel constituto i sacris .vide g. que est notabilis

Tit. de frigi. et malefi.

Accepisti

Qui p̄pter frigiditatē separat^o ē ab uxore cū alia contrahere neq̄t. Nō g. que dicit q̄ p̄trariā opis euidentia mēdaciū conuincitur. Itē tangit g. qualiter hoc casu iurandum sit

Quod sedem.

Pueri et impotentes matrimoniū p̄trahere nō p̄nt. Nō g. que videtur dicere q̄ idē sit in senib^o q̄d non est veruz. quia licet senes coire non p̄nt habent tñ ab vxozib^o humanitatis solatium et senes etiam aliquñ ad coltum mouentur

Ex litteris.

Propter artum mēbrū mulier separatur a viro nisi medicorū possit iuari auxilio. Nō g. q̄ dicit qñ iuari mulier nō p̄t p̄ medicū sine periculo corporis.

Consultationi

Mulierē clausā siue artā p̄t q̄s vt sorozē s̄ non vt vxorem habere. Nōt g. q̄ incredibile est q̄ q̄s contrahat cū vxore clausa. item sicut papa iudicat sic debemus iudicare

Laudabilem

Hic habes qualiter p̄pter frigiditatē viri vbi frigiditas p̄bari bñ non p̄t debeat matrimoniū separari. Nō g. que dicit q̄ hoc casu nō sufficit cohabitatio nisi etiā dederint operam opi carnali. Itēz q̄ iurare debent q̄ vterq̄ dederit operaz copule carnali et p̄ triennium nō poterāt facere.

Fraternitatis

Si mulier fuerit adeo arta q̄ a viro agnosci non p̄t separari ab eo p̄t. Nō gl. q̄ dicit q̄ nihil est q̄d inutile est et est magistra in hac materia qñ tangitur de artatione mulieris et de maleficio atq̄ impotentia coeundi.

Littere vestre

Propter maleficiū p̄t matrimoniū separari si infra triennium nō poterit remoueri. Nō g. sup verbo agnosce di que tangit differentiā inter frigidum et maleficiatum. Itē dicit g. de trienio q̄ debent cohabitare et dare operam carnali copule

Tit. de matrimonio contra interdicitū ecclē p̄tracto

Littere quas

Matrimoniū nō dicitur separari licet contra interdicitū ecclē contrahatur vel iudicis factū. imponitur tñ pena sic p̄trahētibus et separatur donec cognoscatur de causa interdicitū. hoc dicit fm Panoz.

Ex litteris

Istud. c. p̄t sumari fm Panoz. isto modo. Sponsalia de futuro cū vna etiā contra interdicitū ecclē contracta non habent dirimere matrimoniū postea p̄tractū cum alia. Et nōt g. vñū singulare in. c. p̄mo super verbo distriatū q̄ licet iudex deferat appellationi nihilomin^o p̄t matrimonium interdicere. Itēz tangit an sententia possit fieri sub p̄ditione super verbo donec

De muliere.

Si hi q̄ dicebāt sanguinei. p̄rerūt p̄tra p̄ceptuz iudicis debēt separari

Liber quintus

donec de cā agnoscat. Itē tangit
g. in. c. vlt. sup verbo donec an neces
saria sit absolutio post lapsum tps
qū lūta excoicationis fertur ad tem
pus vt in g. 7. tex. 7. dictū ē in. c. nō ē
nobis. s. de spon. 7. matri.

Utr. qui filij sūt legitimi.

Conquestus.

Per sequēs matrimonium fit legit
mus an matrimoniu in fornicatiōe
conceptus. Nō g. que tangit an causa
filiationis 7. legitimatiōis spectet
ad eccliam 7.

Cum inter.

Ex quo parentes publice 7. in facie
ecclie p̄traxerūt filij sūt legitimi ante
diuortiu nati. Nōt g. q. tempus cōce
ptionis spectandū est cū de p̄modo
alicui tractatur 7. pro iam nato ha
betur. Item quid si infanti moueat
questio

Transmisse

Creditur parentibus q. aliqs nō sit
eorū filius nisi p̄ iudiciū p̄trariū p̄be
tur. Nō g. que dicit q. multū hoc ca
su valet fama vicinie. Itē q. de here
ditate viuentis agi vel pacisci non
p̄t. itē dicit q. nullus affēs vincit pat
num affectum

Causam que.

Non p̄t esse vxor que v̄ri sui thoꝝ
maculans alij dū ille viueret se copu
lare p̄sumpsit. Nota g. que tangit d̄
auūculo magno 7. dicitur talis frat
aui mei 7.

Pator p̄ntium.

Qui dicit aliquem fore illegitimu
hoc probare debz si aduersarius sit
possessione legitimatiōis. Nō g. q. q̄
liter filius naturalis succedit patri si

legitimi filij non extant. Itē nōt g.
q. quis compellit aliquādo ad agē
dum 7. alit.

Tanta est vis

Tanta vis est matrimonij vt illegiti
mos faciat legitimos. Alii sūma
fm Panoz. Naturales legitimantur
per subsequēs parentum p̄iugiu spu
rij vero non. Nō q. g. querit an etiā
in casu huius. c. illegitimi legitimantur
quo ad ordines 7. alios honores.
Itē g. ponit differentiam inter legi
timos 7. naturales 7. legitimos aut
naturales filios tm.

Causamq.

Post mortē de legitimatiōe agno
scitur p̄pter bona. Aliter sic fm Pa
noz. De causa civili inter laicos nō
cognoscit ecclia. agnoscit tm quis sit
de legitimo matrimonio natus. Nō
g. que disputat de imperio 7. papatu
an imperiu dependeat a papa 7. an
papa habeat vtrūq. gladium. Itē
dicit q. crimina morte extinguuntur.
7. ponit casus in quibus hoc fallit

Perlatum est

Legitima est proles p̄creata ab illa
cum qua auctoritate ecclie fuerit ma
trimoniu contractum licz p̄dictuz
postea inueniatur illegitimum. Nō
qualiter p̄cedendum est quando
maritus se absentat ab vxore longo
tempore 7. qualiter vocandi sūt ami
ci eius.

Quod nobis

Nati in clandestino matrimonio
postea per eccliam approbato legiti
mi sunt dicendi. Nō gl. que tangit
q̄t modis matrimonium dicat clam
destinu 7. remittit ad. c. cum inbibit
tio. s. de clandest. despon. 7.

Qui filij sunt legitimi in anti.

Referente
Publice honestatis iusticia impedi
ente matrimonium filij in eodem matri
monio geniti sunt illegiti. **N**o gl. q.
istud impedimentum pu. ho. iusticie e
perpetuum quia impedit et dirimit

Pervenit
Ubi non constat de matrimonio qui
dicit esse matrimonium illud pbare
tenetur **N**o g. que dicit q. ex quo ma
trimonium in facie eccie est contractum
bona fide presumitur q. filij sunt les
gitimi.

Per tuas
Filius natus ex sponsa de futuro car
naliter cognita legitimus est licet nunquam
matrimonium sit in facie eccie publi
catum. **N**o in ter. q. pl. est qd in ve
ritate agitur q. qd simulate precipit.
nota g. valde nobiliter et singulariter q.
ponit quibus modis pater filium le
gitimare videtur.

Per venerabilem
Papa non legitimat in temporalibus
aliene iurisdictioni subditos. **N**ota
ter. q. arguit cui pceditur maius etiam
pceditur minus **I**tem g. tangit de legi
timatione in quibus casibus legitima
ri potest. **I**tem tangit inter cetera q. tria
sunt bona matrimonij fides proles
et sacramentum.

Ex tenore.
Si huiusmodi uxorem pertrahat cum alia prius
matrimonium ignorante filius exinde
susceptus legitimus est habendus. **n**ot g.
q. bona fides alterius partium sufficit
ut filij dicantur legitimi

Gaudemus.
Si iudeus qui pertrahit cum sanguinea
sua puertatur ples ex tali matrimo
nio suscepta legitima iudicatur. **n**o

ter. q. tangit de utilitate et de opinio
ne super quibus vide etiam gl.

Et qui matri. accu. possunt

Relatum.
Cum maritus abest ex causa legitima in
ei absentia potest matrimonium accusari
Vide g. q. tangit qualiter pcedendum est
contra absentem et de malicia absteris

A nobis est.
In causa matrimoniali nullus auditur
proferens testimonium per scripturas. **n**o
g. que dicit q. testibus et non testimo
nijs est credendum. **I**tem tangit g. quoniam p
sumptio inducit probationem et quoniam non

Eliduntur
Cum impeditur matrimonium ratione
consanguinitatis pertrahendum vel pertra
ctum dirimendum pater et mater et cete
ri consanguinei sunt in accusatione et
testimonijs potius admittendi. **N**o
ter. notabile q. unusquisque desiderat
scire suam genealogiam. **I**tem tangit quoniam
patet recipitur in causa filij

Insuper
Si mulier invita fuerit desponsata
tamen ex quo semel fuit cognita amplius
non poterit matrimonium accusare.
no g. que ponit metz. **E**st mihi pro
facto sepe quod esse potest. item q. carna
lis copula remouet omnes allegati
ones violentie

Significante
Propter turpem questum ab accusatiōe
matrimonij est mulier repellenda. **n**o
g. que tangit quibus modis accusator
repellitur et an symonia potest permitti
in matrimonio

Cum in tua.

Liber quartus

Cum in tua
denūciationis tpe q̄s p̄tra matri
moniū nihil dicit postea nō audī
nisi denūciationē ex cā legitima igo
nozet. **U**ide g. q̄ videtur q̄rere quid
si accusans tpe denūciationis fuerit
absens vel non intelligens. et qualic̄
hoc probari debeat.

¶ De diuorcij

Siqua mulier
mulier que machinatur in morte
mariti sui post ip̄i mariti decessum
neq̄t p̄trahere licz effectū non habu
it talis conat̄. **N**ō g. que t̄gīt cas̄
in quib̄ matrimoniū contrahi non
p̄t. **I**tē q̄ punitur conatus cui non
sequitur effectus

¶ Quæsiuit.

Propter solam infidelitatem et non
p̄pter aliud maleficiū sunt p̄uges sei
parandi. **N**ō g. que dicit q̄ vir non
p̄t dimittere vxorē suā p̄pter furtum
vel pro aliquo alio crimine excepto
infidelitatis ic̄

¶ Porro

Sine iudicio eccl̄ie null̄ p̄t suā vxo
rem dimittere et si notoriuz sit impe
dimentū. **S**cdo dicit q̄ sine accusa
tione p̄t ep̄us de impedimento ma
trimoniū inq̄rere. **N**ota g. que t̄gīt
an in notorijs sit seruādu ordo iu
diciari ic̄

¶ Significasti

Nō petit restitutionē p̄ugis q̄ cōti
nēciam non seruauit etiā si fuerit in
iuste dimissus. **N**ota gl. que tangit
q̄d faciendū sit cum alter p̄uguz al
teri materiam adulterandi dedit. itē
q̄ p̄textu paupertatis nemo d̄z tur

pein vitam ducere

¶ Ex litteris

Propter fornicationes coniugis p̄t
repelli qui fuerat fornicat̄. **N**ō glo.
que dicit q̄ p̄fessio in criminib̄ nō
p̄iudicat nisi p̄ueret. **I**tē tex. t̄gīt
de viro q̄ mulieri negauit alimēta.

¶ De illa

Mulier virū labentē in heresim sine
iudicio eccl̄ie dimitte non d̄z etiam si
hoc fecerit vt vir a suo reuocetur er
roze p̄t p̄fusione quā mulier videt
sibi facere. quia ab eo recedit.

¶ Quanto.

Ista decretalis docet q̄liter et q̄n al
ter p̄ugū volare p̄t ad sc̄da vota p̄
pter heresim vel infidelitatez alteri
p̄ugis. **S**z fm̄ panoz. hoc mō sum
tur. Vinculuz p̄ugale non dissoluit
altero p̄ugum fidelitū in heresim la
plo. sed si vn̄ infidelituz p̄ugū cōuer
tatur ad fidem et alter nollet sibi co
habitare vel nō sine blasphemia vel
sine p̄ccō mortali soluitur coniugū
et p̄uers̄ cōtrahere poterit. **h. d.** **N**ō
tex. et gl. qui ponūt cas̄ in q̄b̄ q̄s p̄
uatur iure suo sine culpa. **I**tē g. pot
nit metra super eo. c. **D**esere sp̄nen
tem vel blasphemare volentem. **U**t
te credentē scelus ad mortale trahē
tem **N**ain sunt absq̄ mora tunc vin
cula rupta pora

¶ Baudemus.

Ista decretalis in hac materia est no
tabilis et magistra et p̄mo querit an
pagani qui in gradibus p̄traxerūt
illicitis post p̄uersionē possunt in ta
li matrimonio remanere. **I**tem an
plures prout in paganismo habue
rūt post bap̄tismuz possunt retinere
vxores. **I**tē t̄gīt de repudio an ho
die ap̄d eccl̄iaz p̄cedat. itē ponit tex.

De dona inter vi et vx. ꝛc. in anti.

q̄ nihil ad nos de his que foris sunt
Item tangit de mendacio ꝛc

Bens qui
Dispensat ecclā cū conuersis de nouo
vt vtant̄ m̄rimonio cum relictis fra-
trum contracto iuxta molaicā legem
De materia huius. c. vide glo. q̄ alle-
gat tibi. c. Olim aliter. viij. q. i.

Titulus de dona inter virum
et uxorem et dote post diuor-
cium restituēda

Mulieres

Si mulier propter aliquam licitam
cām a marito suo fuerit separata to-
ta dos ē sibi restituēda. Unde g. q̄ tan-
git que sunt cause licite sepatōnis scz
consanguinitas

Significauit

Facto diuortio mulier recipit dotez
ꝛ ptem suam de rebus p̄tate m̄rimo-
nio adq̄sitis q̄d verum ē si p̄am viri
fuerit alias non. Nota gl. q̄ ponit ca-
sus in q̄bus fallit restitutio

De prudentia

Cū ecclā delegat cām m̄rimonii p̄ cō-
sequēs intelligit̄ p̄mittere cām dotis.
Nota glo. que videt̄ tractare coram
quo iudice cā dotis sit tractanda an
coram sp̄iali an seculari

Plerūqz

Prop̄ adulteriū mulier a viro sepa-
ta pdit dotē. Ad g. q̄ videt̄ tāgere an
vir possit̄ ꝛe iure ꝓPELLI ad recōciliā
dū sibi vxorē fornicariā. Itē dic̄ g. q̄
crimina et iniurie ꝓcedūt ex mente.

Et si necesse

Ubi nō est m̄rimonium dos aut do-
natō propter nuptias nō existit. Ad
glo. que tāgit de conditōe in tex. ꝓo-
sita q̄ talis nō d̄z apponi et q̄ ex im-

probitate nemo consequitur adōem
Muper. a.

Vir non potest ꝛ iure vxori sue i do-
natōem cōcedere possessiones ad ip-
sum quo ad vitam concessas nisi do-
minus consenserit. Cū nullus ꝓt ꝓl-
iuris in aliū transferre ꝛc. Item vxor
dat viro dotē. et vir vxori donatōez
ꝓpter nuptias

Per vestras

Marito vergente ad inopiam ꝓ do-
te satisfactio potest peti. Nota g. que
tangit an in dote et in minorib⁹ alic-
dis possit committi vsura siue fenus
Et dicit glo. q̄ tutor qui i bonis mi-
noris nihil h̄z nisi pecuniāz cogit fe-
norari ꝓ alimentādo minore

Donatio

Donatio inter ꝓiuges facta ē inual-
da nisi morte donatoris fuerit cōfir-
mata et perit si reuocet̄ tacite vel ex-
presse vel si donatiōem recepit ꝓsqz
debitum carnis ꝓsoluerit. Item solu-
to m̄rimonio dos redit ad mulierez.
ꝛ donatio propter nuptias ad virū
nisi aliud obtineat consuetudo

Titulus de secūdis nuptijs

Capellanium

Secunde nuptie non sunt benedicen-
de et benedicens puniend⁹ ē. Ad gl.
que dicit istud intelligendum fore ꝓ-
ma vxore viuente et ad exhortatōem
cōtinentie. et sic sacerdos nō d̄z inter
esse clandestinis sponsalibus

Dominus noster

Non debz matrimonium contrabe-
re mulier donec sibi cōstet de morte
ꝓrini mariti. nota glo. que dicit q̄ ē
dubio semp̄ ꝓesumit̄ ꝓ matrimonio
q̄d fieri debz nisi quando dubitatur

Liber quartus

an contractum sit vel non Item nōt
gl. q. hoc casu id qd ab initio valuit
postea infirmat ꝛc

Cur autem

Cur aut mulier ad bigamuz trāsiens
hō dꝛ a pꝛesbitero bñdici. qz cū alias
bñdici fuerint eoz bñdictio iterari
hō dꝛ. Itē tāgit glo. de sacramentis
iterādis et de consuetudine circa ista

Super illa

Mulier mortuo marito suo pꝛt infra
tps luctus sine infamia alteri nubere
Nota glo. que tangit cām qz cū apo
stolus dicat nubat in dño z tps non
adijciat nec nos adijcere debemꝰ.

Cum secundū

Ut supra capitulo primo. Nota gl.
que tangit et etiam text. q. licet muli
er infra annū luctus marito suo mor
tuo posset alteri nubere fm canones
tamen videtur se dehonestare et face
re seipsam suspectam q. vivente pꝛmo
marito incontinenter vixit. ac etiam
exhibet se fuisse ingrātam pꝛimo ma
rito et eum non multum dilexisse in
vita mariti sui et ideo puniri debent
pena legali contenta in legibus i gl.
allegata ꝛc. Aliter tamen sentit gl. q.
scz omnis pena sit abolita vide eam
Item etiam tenet abbas

Et sic est finis quarti libri decre-

Incipit liber quintꝰ decretalium

Titulus de accusatōibꝰ inquisi
tiombꝰ et denunciatōibꝰ

Legitimus;

Accusatus fatigari nō de
bet si accusator nō fuerit
legitimus. Notat glo. q.
accusator debz esse bone
fame nec inimicus accusari z sine cri
mine. Item dicit gl. q. gestans trabē
in oculo proprio festucam nō potest
eryere de oculo fratris sui

Siquis

Si epꝰs denunciātꝰ fuerit z postqꝰ cha
ritative monitus fuerit cām suā non
emendet z eam corrigere noluerit ad
pꝛimates causa eiꝰ deferat. Nota gl. q.
in denunciātōne ad penitentiam pꝛce
dere dꝛ monitio secus si ad infligen
dum penaz. et glo. alle.

Illa prepositorum

Ad accusandū abbatē non admittū
tur nisi monachi z illi quoz interest
Nota glo. q. hoc casu interest mons
chis Item interest patronis Itē inc
est parochianis Itē q. sentētia debz
absolvere vel condemnare

Omnipotens deus

Cū aliquis accusatur vel denunciāt
vel cōtra eū inquiritur statim ē gra
uata eiꝰ opinio vt interim non debe
at promoveri. Et an valebit electio
iterū de eo facta vide Inno. in. c. Accu
satus de simonia

Nulli epōrum

Epꝰs non potest a sua accusatione re
pellere familiarem accusantem quīs
fuerit criminolus. Notat glo. de fa
milia q. epꝰs precipue debet habere
honestā familiam et imputet sibi qui
malā tenet familiā. Itē mores famu
lorum quos approbo postea repro
bare non valeo ꝛc.